

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Андрій Благодарний
Микола Романов
Микола Стрельбицький
Лілія Стрельбицька
Сергій Суслін

**АДМІНІСТРАТИВНО-
ЮРИСДИКЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Навчальний посібник

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2021

УДК 342.95:351.746.1(477)

ББК 67

А 28

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 12 від 28 травня 2021 р.)*

Рецензенти:

Володимир Столбовий, доктор юридичних наук, доцент;

Олексій Шмоткін, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;

Тарас Садовник, кандидат юридичних наук.

**Благодарний А. М., Романов М. С., Стрельбицький М. П.,
Стрельбицька Л. М., Суслін С. В.**

А 28

Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів Служби безпеки України : навчальний посібник. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 180 с.

DOI 10.25264/28.05.2021/3

У посібнику комплексно висвітлено теорію та практику правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України. Визначено правовий статус органів СБ України, як суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності, охарактеризовано функції та принципи зазначеної діяльності, запропоновано класифікацію та розкрито особливості адміністративно-юрисдикційних проваджень, що здійснюються органами державної безпеки.

Видання адресоване науковцям, викладачам і студентам спеціальності «національна безпека», юридичних факультетів, працівникам органів публічної влади.

УДК 342.95:351.746.1(477)

ББК 67

© Благодарний А. М., Романов М. С.,
Стрельбицький М. П., Стрельбицька Л. М.,
Суслін С. В.

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СБ УКРАЇНИ	7
1.1. Поняття та принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України	7
1.2. Функції та методи адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України	21
1.3. Правовий статус органів СБ України як суб'єктів реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень	29
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНАМИ СБ УКРАЇНИ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	42
2.1. Повноваження органів СБ України щодо оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення	42
2.2. Розгляд справ, оскарження, виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення, по яких посадові особи органів СБ України мають право скласти протоколи	57
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ СБ УКРАЇНИ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПРОВАДЖЕННЯМ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	74
3.1. Повноваження органів СБ України щодо застосування заходів адміністративного попередження та адміністративного припинення	74
3.2. Повноваження органів СБ України щодо здійснення дисциплінарних проваджень, розгляду скарг фізичних та юридичних осіб	97

РОЗДІЛ 4. ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ СБ УКРАЇНИ	117
4.1. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері державної безпеки	117
4.2. Гарантії дотримання прав і свобод людини при реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень органів СБ України	128
4.3. Правові засади інформаційного забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України	144
КЛЮЧІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	158
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	159
ДОДАТОК	163
АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	177

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АТО	– антитерористична операція
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс України
ЄС	– Європейський Союз
ЗМІ	– засоби масової інформації
ЗС України	– Збройні Сили України
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КЗпП України	– Кодекс законів про працю України
КК України	– Кримінальний кодекс України
КМ України	– Кабінет Міністрів України
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВС України	– Міністерство внутрішніх справ України
НАТО	– Організація Північноатлантичного договору
ОБГ	– особа без громадянства
ООН	– Організація Об'єднаних Націй
ООС	– операція Об'єднаних сил
СБ України	– Служба безпеки України
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції	– Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів
ЦК України	– Цивільний кодекс України
ЦПК України	– Цивільно-процесуальний кодекс України

ВСТУП

Забезпечення розвитку України, реалізація курсу євроінтеграції та й саме існування нашої держави в період сучасних загроз потребує активізації кардинальних реформаційних процесів, насамперед у сфері організації та діяльності національного сектору безпеки і оборони. Головною метою реформування правоохоронної системи та спецслужб України є коригування їх завдань і функцій, запровадження нових принципів їх діяльності та критеріїв оцінки роботи для належного забезпечення правопорядку в державі, підвищення рівня захисту прав і свобод громадян від протиправних посягань.

У роботі Служби безпеки України важливу роль відіграє її адміністративно-юрисдикційна діяльність, що спрямована на профілактику, попередження та припинення правопорушень, що відносяться до її компетенції, та у процесі якої реалізується правовий захист інтересів фізичних та юридичних осіб.

Ефективне здійснення зазначеної діяльності зумовлює потребу опанування здобувачами освіти питань нормативно-правового регулювання реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень органів СБ України. Особливої актуальності вивчення зазначених питань набуває в сучасних умовах реформування вітчизняного сектору безпеки і оборони, удосконалення правової регламентації організації й функціонування правоохоронних органів у демократичному суспільстві, а також приведення їх діяльності у відповідність до міжнародних стандартів.

Зазначений навчальний посібник може стати основою не тільки для опанування теоретичних засад та практичних аспектів реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень органів державної безпеки, а також і для подальших наукових пошуків у цій сфері.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СБ УКРАЇНИ

1.1. Поняття та принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України

Починаючи розгляд проблематики правової регламентації адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України зауважимо, що останнім часом у суспільстві відбулись значні політичні та економічні зміни, а тому система правоохоронних органів потребує реформування та приведення у відповідність до сучасних соціально-економічних і політичних реалій. Реформа правоохоронної системи, як наголошується у «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», є першочерговою, а мета державної політики в цій сфері полягає в коригуванні завдань та функцій правоохоронних органів, упровадженні нових засад проходження служби, нових критеріїв оцінки роботи правоохоронців для підвищення рівня захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. Відповідно до Стратегії національної безпеки і оборони України, затвердженої указом Президента України від 14 вересня 2020 року, одним із завдань, спрямованим на забезпечення системного захисту України від загроз національній безпеці, визначено оптимізацію функцій правоохоронних органів, Служби безпеки України та інших суб'єктів сектору безпеки і оборони. Разом із тим потребує удосконалення й чинне законодавство, що регламентує діяльність правоохоронних органів, зокрема, адміністративно-юрисдикційну діяльність органів СБ України.

Для того, щоб визначити сутність, поняття та зміст адміністративно-юрисдикційної діяльності органів СБ України, доцільно зупинитися на дослідженні вихідних теоретико-правових ознак поняття юрисдикції в цілому й адміністративної юрисдикції зокрема.

Навчальне видання

**Андрій Благодарний
Микола Романов
Микола Стрельбицький
Лілія Стрельбицька
Сергій Суслін**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Навчальний посібник

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*
Художнє оформлення обкладинки *Романа Свиначука*

Формат 42x30/4. Ум. друк. арк. 10,46. Обл.-вид. арк. 9,32.
Наклад 100 пр. Зам. № 56–21. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура «Cambria».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.